Já jsem s vámi – jděte po všem světě

Původ materiálu
Rut Brodská
Pořadí v lekci
29

Téma

Ježíš tu je s námi… a bude.

Cíl

- Děti uslyší Ježíšovo: nebojte se a budu s vámi pořád.
- Děti uslyší, že je tu vzkříšený přítomen jinak.
- Děti uslyší o tom, že strach se může proměnit v radost.

Pro učitele

Biblický text: Mt 28

Výkladové poznámky

Postavy

- **Marie z Magdaly a „jiná Marie“** (matka Jakuba a Josefa) byly přítomny už Ježíšovu ukřižování i uložení do hrobu. Nyní přichází, aby se podívaly. Nenesou vonné masti, aby pomazaly tělo, nýbrž přichází, aby držely jakousi vigilii. Zároveň se stanou apoštolkami apoštolů, když jim přináší od Ježíše zprávu, že se mají za ním vydat do Galileje.
- Vojáci, kteří drží stráž celou noc, se nyní třesou strachem a jsou jako mrtví. Matouš si zde pohrává s tím, kdože je zde v příběhu mrtvý? Vojáci, anebo ten, který je za mrtvého považován?
- Na konci příběhu se na rozkaz velekněží stávají hlásnými troubami a mají šířit fámu o tom, že učedníci v noci ukradli Ježíšovo tělo.
- Na zemi nastává velké zemětřesení, neboť sestupuje anděl, který odvaluje kámen a otevírá tím hrob. Jeho vzezření bylo jako blesk — něco, co nám nahání strach, zakrýváme si před tím oči a tím pádem nedokážeme do detailů popsat, jak vlastně vypadá. Celé se to odehraje před očima žen a za přítomnosti římských vojáků. Anděl

promlouvá a uklidňuje ženy, zatímco roztřesených vojáků si nevšímá. Podstatná část jeho řeči je opakováním toho, co už před časem učedníkům řekl Ježíš.

- S prvními, se kterými se Ježíš potká, jsou ženy. Nechá na sebe sáhnout (srov. J 20,17) a ony se ho dotýkají. Matouš tak podtrhuje židovskou představu těla z mrtvých vzkříšení. Na rozdíl od jiných evangelií zde Ježíš „jen“ mluví, tzn. nevysluhuje VP, její, nežehná. Nejprve ženám opakuje vzkaz anděla pro učedníky, pak mluví na hoře v Galileji k učedníkům.
- **Velekněží a starší** se snaží vzít události do vlastních rukou a změnit je dle hesla: události, které nebyly vhodné, nebyly vůbec a místo nich „se staly jiné“.
- **Jedenáct apoštolů:** číslovka jednoznačně dosvědčuje, že se počítá i s Petrem (Jidáš chybí), přestože není přímo zmíněn.

Místo

- U hrobu.
- Hora v Galileji: neprozrazuje se její jméno; jde o symbolický význam a souvislost se vším, co se na hoře/horách u Matouše dělo: Kázání na hoře; Pokušení na poušti (třetí pokušení, jehož kulisou je vysoká hora); Proměnění na hoře
- Ježíš zde strávil takřka celý svůj život v Galileji (Nazaret, Kafarnaum, Kana). Obyvatelstvo se odlišovalo např. ve výslovnosti (což prozradilo Petra na nádvoří velekněžově). Pohled Judských na Galilejské možná dobře vystihuje J 1,46: „Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?“
- Ježíš posílá učedníky do Galileje už cestou do Getsemane; Galilea je tedy zároveň místem, odkud se znovu začíná.
- Cesta pěšky mezi Jeruzalémem a Galileou trvá týden.

Čas: za rozbřesku prvního dne po sobotě.

Další poznámky

- Vzkříšení samo nemá žádné přímé svědky. Matouš ve svém vyprávění předkládá čtenáři dvě cesty, dvojí zvěst, dva výklady téže události. Žen, kteréžto v židovském prostředí nebyly příliš reprezentativním vzorem svědka, a ještě k tomu Ježíšových učednic. A podplacených neobjektivních vojáků. Čtenář sám je postaven před rozhodnutí, komu uvěří. A pro Matouše jsou obě zvěsti alternativami víry odvislé od důvěry v toho kterého svědka.
- I v kruhu jedenácti učedníků a dokonce přímo při zjevení Vzkříšeného jsou někteří, kteří pochybují. Matouš si tedy nedělá iluze o církvi a dokonce ani o nejužším apoštolském kruhu. Obsahem výpovědi je však i ujištění, že také tito pochybující do církve patří,

a dokonce jsou i vysláni zvěstovat světu.
- Matouš vzkazuje všem, kteří by záviděli učedníkům, že to tenkrát bylo snadnější uvěřit (když se jim Vzkříšený přímo ukázal), že i tenkrát to bylo spíše otázkou víry a rozhodnutí, právě tak jako je tomu dnes.
- Závěr evangelia je vždy důležitou výpovědí zvěsti celého evangelia. Matouš říká: vše je odvyprávěno, teď je řada na vás. Následujte. Jděte ke ztraceným ovcím izraelským (10,5–7), zněl první Ježíšův úkol učedníkům. Nyní se dostává úkolu rozšíření — jděte do celého světa.
- Nejste na to však sami — příslibem Kristovy přítomnosti uzavírá Matouš svůj příběh.

Odkazy

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše.* Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011

Novotný, Adolf: *Biblický slovník.* Praha: Kalich, 1956

Linden, Nico ter: *Král na oslu.* Benešov: Eman, 2011; str. 203, 211

Balderman, Ingo: *Úvod do biblické didaktiky.* Jihlava: Mlýn, 2004

De Boer-van Veen, Arda: *Vragen naar de ander. Een catechetische ontmoeting bij geloven en belijden in de christelijke geloofstraditie.* Leeuwarden: GCO Katechetisch Centrum, 2002

Společně při bohoslužbách

Mezi známé způsoby, jak být při bohoslužbě pospolu, patří liturgické prvky:

- píseň (za doprovodu různých nástrojů),
- čtení,
- přímluvné modlitby…

Dále na bázi velikonočních témat:

- Tma/světlo: Uvnitř hrobu / venku před ním (práce se světelným efektem v bohoslužebném prostoru).
- Ticho/slovo: Němé zděšení svědků / Nebojte se; naslouchající učedníci /promlouvající Ježíš (v přímluvách, kázání).
- Smutek (strach) / radost (naděje): běžící Marie za učedníky; příslib Ježíšovy přítomnosti (v písních, kázání).
- Otevřené oči / srdce / rozum / duše: Hledání Ježíše v hrobě; snaha velekněží měnit to, co se událo (v přímluvách, písních, kázání).

- Je to jinak. (Co se v kostele změnilo?)

Hladový ubrus

Úvod

Od středověku se s počínajícím obdobím Velikonoc objevoval přes bohatě zdobený oltář bílý ubrus. Říkalo se mu „hladový ubrus“ a vyjadřoval: pokání, přemítání (kontemplaci). Možná bychom v něm dnes našli ještě jiné důrazy: čistotu; odříkání; soustředění; hlad po nasycení; prázdno, které bude jednou naplněno; atd. Postupem doby se ale bílý ubrus začal proměňovat; objevovaly se na něm výjevy z Ježíšova utrpení. Pak na mnoho let tradice s ubrusem vymizela. Až v roce 1976 se křesťané v Německu obrátili na sestry a bratry z třetího světa a požádali je, aby jim ubrus vytvořili. Oni jim nazpátek poslali barevně pomalovaný ubrus s výjevy z Ježíšova ale také z jejich každodenního života. Z pestrobarevného provedení byl jasně čitelný vzkaz: „naděje, kterou jim víra v Krista dává“.

V současné době se ubrus v některých církvích a sborech napříč zeměmi objevuje v období Velikonoc na stole Páně.

Postup

Ubrus může mít hranatý nebo kulatý tvar. Každý z přítomných může dostat svůj vlastní „ubrousek“ anebo můžete vytvořit jeden velký anebo tvořte ve skupinkách a pak uspořádejte výstavku…

Rozdělte ubrus na čtyři stejně velké části. Každá část má svůj příběh a své téma (tedy něco jako zkrácená „křížová cesta“). Níže navržená témata vycházejí z posledních tří probíraných úloh NŠ. Výběr témat je samozřejmě možné měnit a uzpůsobit situaci a potřebám vašich skupinek.

Před ztvárněním si o příbězích s dětmi povídejte. Ptejte se: co se stalo?, Kdo jak v příběhu jednal?, Co se stalo dobrého? Prožil/prožívá dnes někdo něco podobného? Co je pro nás z toho důležité…?

1. Petrovo zapření
2. Šimon pomáhá nést kříž
3. Ukřižování
4. Vzkříšení

Pomůcky: Plátno, nebo stačí látka ze starého prostěradla; barvy na textil; nůžky; šňůra a kolíčky pro případnou výstavku hotových výtvorů.

A na závěr: Chtěli byste ubrus třeba někomu poslat?

Program je možné uplatnit různými způsoby:

1) **Vše se odehraje při bohoslužbách.** Pak před kázáním může být úvodní slovo o ubrusu. Kázání se pak skládá ze čtyř částí odpovídajících čtyřem příběhům ztvárňovaným na ubrusu. Ke každé části je zapotřebí vést s dětmi rozhovor (může být veden farářem nebo katechetou, viz výše). Slouží to jako inspirace k uchopení ztvárnění příběhu. (Může to být šance pro přítomné se k dětem připojit.)

V čase ztvárňování příběhu dětmi má farář kázání.

Příběhy, pomůcky a zázemí, kde budou děti tvořit, je zapotřebí pečlivě a dopředu nachystat. Stihne-li se vše, můžete hotový ubrus hned při bohoslužbách použít. I myšlenka na třetí svět, jejich každodenní život a starosti, lze zapojit třeba do přímluv.

2) **Tvorba ubrusů vzniká mimo bohoslužebné shromáždění.** Úvodní slovo přečíst a seznámit s ním přítomné ještě než děti odejdou. Je rovněž možné s nimi začít rozhovory nad všemi čtyřmi příběhy; do debaty se mohou zapojit i ostatní účastníci bohoslužby. Po skončení nedělky se děti vracejí s hotovými ubrusy.

3) **Vše se odehraje v NŠ.**

4) **Vše se odehraje při společné chvíli po bohoslužbách** (šance zapojení největšího počtu dospělých).

5) **Celý program můžete nechat jako odpolední**, je-li ve sboru zvykem setrvat v tento den spolu i odpoledne.

Pro děti

Předškoláci

Motivace — úvod

Na co hezkého z poslední doby se nejvíce pamatujete? Co hezkého jste prožili? Jaký je váš největší poslední zážitek?

Nějakou situaci si asi my lidé pamatujeme nejvíc. Utkví nám to, co jsme na vlastní kůži zažili, pamatujeme si vlastní pocity, máme pořízené třeba fotografie, přivezli jsme si odtamtud kámen…

Pamatujete si nějaké slovo, větu? Které vám řekla maminka, babička, tatínek, paní učitelka, pan farář? A dodal(a) a tohle si, milý…, pamatuj.

Můžete vyprávět dle následující osnovy:

- Ježíš byl pohřben.
- Dvě ženy se vydávají na cestu podívat se k hrobu (chtějí tam být s ním).
- Anděl je prvním poslem se zprávou, že Ježíš v hrobě není a že na ně a učedníky čeká jinde (tedy se nebojte, že by vás nadobro opustil).
- Na cestě za učedníky potkávají Ježíše samotného a ten jim říká totéž (nebojte se, neopustil jsem vás).
- Na hoře v Galilei na ně Ježíš čekal (tak jak řekl).
- Učedníci, ženy a Ježíš se opět setkali a jsou spolu.
- Ježíš jim chce něco říct, nechat důležitý vzkaz, a aby si ho zapamatovali.
- Ježíš bude s nimi, pořád; nikdy si už nebudou muset myslet, cítit, že jsou sami.
- Platí to i pro nás a hlavně abychom na toto nikdy nezapomněli my.

Aktivity

- Zkusit si ticho: Uvést situaci ticha, která je svázaná se strachem, nejistotou, smutkem… a najednou se ozve známý hlas (radost, že nejsme sami).
- Jako se ženy vydaly na cestu do Galileje s tím, že na konci Ježíše spatří, vystříhejte z kartonů šlápoty a připravte po zemi „cestičku“. Děti budou mít za úkol dostat se po nich k jednomu z dětí. Můžete udělat i slepé stezky: rozmístíte po místnosti více dětí a více stezek od „poutníka“ tak, aby nevěděl a na začátku stezky neviděl, která z nich je slepá. S každým dalším poutníkem můžete cestičky přemístěním šlápot změnit.

Mladší školní děti

„Ženy nikomu nic neřekly, neboť se bály…“

Čeho se asi bály? Ženy asi něco pořádně vylekalo? Něco je hodně zaskočilo? Setkaly se s něčím, co neznaly?

(Znají-li děti příběh, můžete si ho s nimi zopakovat, ale nezacházejte do podrobností. Čeká je Matoušův příběh; ten Markův slouží jako inspirace / odrazový můstek / možnost srovnání. Pokud děti příběh vůbec neznají, nechte je klidně volně fantazírovat…)

Takto končí Marek své vyprávění. Ježíš byl pohřben a třetího dne od pohřbu šly tři ženy k hrobu s vonnými mastmi, aby Ježíšovo tělo pomazaly… Ale Ježíšovo tělo tam nenajdou. Setkají se tam s andělem, který říká, že tam Ježíš není a že mají vyřídit učedníkům, aby šli do Galileje. Ale

ženy nikomu nic neřekly, neboť se bály… Měly něco učedníkům vyřídit, ale protože se bály, neudělaly to.

To evangelista Matouš má konec svého vyprávění jiný. Ten píše, že k Ježíšově hrobu kráčely dvě ženy a nenesly si nic, žádné vonné masti, ale šly tam, aby se podívaly. Možná byly zvědavé, možná tam chtěly zazpívat písničku nebo se ztišit, protože za poslední dny toho zažily opravdu hodně, možná jim Ježíš chyběl a chtěly si tam jemu nejblíže na něho spolu zavzpomínat.

A ejhle, najednou jako by nastalo zemětřesení a kámen od hrobu se odvalil a na něm sedí v zářivě bílém rouchu postava hrozivá jako blesk. Od ní dostanou za úkol, zaprvé, že se nemají bát (tak to byl asi anděl) a zadruhé vyřídit vzkaz učedníkům!: Ježíš tu v hrobě není, ale jde před vámi do Galileje. Běžte a tam se s ním setkáte.

No, kdyby bylo po Markově, tak to vyprávění může skončit. Ale Matoušovo vyprávění tady u strachu nekončí. Sic ho obě ženy rovněž měly. Marie, tak se obě jmenovaly, jdou rychle, takže možná i běží. Sice se strachem, ale také s velikou radostí.

„A ejhle“, potkají Ježíše. A ten jim opakuje totéž, co slyšely před chvílí: Nebojte se a hlavně běžte to říct učedníkům.

A tak se všichni po čase setkali na jedné hoře v Galileji. Tedy asi za týden, protože tak dlouho trvá cesta pěšky z Jeruzaléma do Galileje…

A tam jim Ježíš předal svůj vzkaz; slova, která chtěl, aby si navždycky zapamatovali. Už to takhle kdysi probíhalo; že seděli kolem něho na zemi na jednom pahrbku a naslouchali jeho slovům, vyprávěním, příběhům, podobenstvím; to bylo tenkrát, když je povolal za své učedníky a řekl jim, aby ho následovali. Tak teď jim to Ježíš řekl znovu, ještě jednou a že je možné ho následovat, i když tu s nimi fakticky nebude. A že bude s nimi pořád, i když tu fakticky mezi nimi pobývat taky nebude.

„Je to možné? Nějak? Jak?“

…mohou se číst právě jeho slova, vyprávění, podobenství; mohou se zpívat písně; můžeme si jeho slova zapamatovat; můžeme naslouchat, jestli nezaslechneme jeho tichý hlas; máme pomáhat kamarádům (protože to on říkal); máme mu říkat o všem, co nás tíží; máme mít radost, když ji druhý má… a vyprávět si o něm a jeho příběhy pořád a dokola a to vlastně i teď děláme…

No, a pak v tom příběhu byli ještě vojáci. Ti, co celou noc na prosbu velekněží a zákoníků a příkaz Piláta hlídali Ježíšův hrob. Možná k ránu už tak lehce podřimovali, když to k hrobu došly ženy a spustilo se to zemětřesení. Matouš píše, že byli strachem bez sebe a strnuli jako

mrtví. A ejhle, když ženy odešly, nevěděli, co si s tím mají počít. Hlídat hrob? Když je otevřený a nikdo v něm…? A tak někteří z nich odešli do města za velekněžími a staršími a všechno jim vyprávěli. Ti se pak chvíli radili. A k vojákům se vrátili se dvěma úkoly: nejprve přijmout značnou část peněz (asi to nebyli andělé), a za druhé budou všude roztrubovat, že Ježíšovo tělo si v noci odnesli z hrobu jeho učedníci. A až to budete vyprávět, říkejte, že jste spali a o ničem jste zkrátka nevěděli. A tak vojáci odešli zase pryč a úkoly plnili takřka na jedničku. Zvěst se šířila a šířila a možná z toho něco doznělo až do dneška, protože se mezi lidmi stále povídá, že Ježíš nebyl vzkříšen, nýbrž že si jeho tělo odnesli natajňačku jeho učedníci.

Aktivity viz *Předškoláci*, *Starší školní věk*.

Starší školní děti

Vyprávění viz *Mladší školní věk*.

Tipy na rozhovory, hravé aktivity, práce s Biblí

- Budoucnost: Zamyslete se nad tím, co byste chtěli, až vám bude 25 let. Vše, co se skutečně bude odehrávat, až bude dětem 25let, je v rukách Božích. Mohou se ale už dnes zastavit nad tím, co by chtěly, aby bylo; čemu přikládají důležitost a kam nasměrují svou vůli. Zda a jak učedníci nesli Ježíšův vzkaz pro sebe i do světa, rovněž záleželo na nich. Otázkami se můžete dostat i k tomu, zda budou/chtějí chodit do kostela) Budete studovat? Pracovat? Budete žít sami nebo mít partnera? Kde budete bydlet? Chcete mít kamarády ze současné školy? Čemu byste chtěli věnovat svůj volný čas? Budete navštěvovat rodiče? Budete slavit se sourozenci narozeniny? atd.
- Asociační doplňovačka: Doprostřed hrací desky na scrabble napište slovo Velikonoce. A tvořte další související slova se svátkem Velikonoc podle pravidel hry scrabble.
- Existují jiné biblické příběhy podobné tomuto novozákonnímu? „Elijáš — znáte jeho příběh? Byli tam nějací svědkové?“ (2Kr 2,1nn)
- Srovnejte vyprávění o vzkříšení u všech čtyř evangelistů. V čem se jejich vyprávění liší a v čem jsou naopak shodná?
- Kdo se z biblických postav nechal Ježíšem oslovit, a proto ho pak následoval? (Zacheus, Pavel, Petr, atd.) Znáte jejich příběhy? Znáte někoho podobného ze současnosti?

Liturgie

Biblický text k zapamatování

A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku. (Mt 28,20 b)

Rituál

Jako píseň „matoušovského cyklu“ budeme zpívat, příp. recitovat píseň *Neskládejte v mocných naději* (SV 215).

Okénko do bohoslužeb

„Jak se dá uchovat?“ Tak se možná ptal Matouš, když začínal psát konec evangelia a přál si, aby Ježíš a jeho učení nebylo zapomenuto…

Co můžeme udělat například s jablkem, aby nám vydrželo dlouho? Dá se nějak „uchovat“ člověk?

Modlitba

Bože, otevírej naše oči, když nevidíme; otevírej uši, když neslyšíme; otevírej srdce, když je kamenné, tvrdé bez citu. Buď s námi během dne, když jdeme po cestě, když se ocitneme ve tmě. Promlouvej k nám; podpírej nás a slyš nás. Dej, ať se dokážeme spolehnout, že jsi pořád s námi. Amen.

Odkaz na píseň
Pán z mrtvých vstal, na sebe vzal všechno
V nebi je trůn (SV360)
Ó hlavo plná trýzně, nečekáš na aplaus
Zůstaň s námi, Pane, když se stmívá
Svítá novej den (SV316)
Velikonoční (Zas v nové síle) (SV392)
Přemohl Ježíš smrti noc, z hrobu vstal
Buď Bohu všechna chvála, čest a požehnání
Daniel (SV266)
Vítězi k poctě zpívejme (EZ667)
Zněl pláč v noci té (SV396)
Cílová skupina
Předškolní
Mladší školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami III (S Markem + S Matoušem a Lukášem)
Biblický odkaz (kat)
Matouš 28